
**ТЕОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ПРАВА. ПОРІВНЯЛЬНЕ
ПРАВознавство. Історія права та держави**

УДК 008.34

Алексєєнко Ірина Вікторівна,
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних відносин та туризму
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна,
ORCID ID 0000-0002-6873-003

**РЕКОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДОБИ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

У статті досліджено теоретичні положення реконцептуалізації сучасних міграційних процесів, проаналізовано її особливості. Акцентовано увагу на нових формах та видах міграційних процесів з урахуванням викликів і загроз глобалізації. Актуалізується специфіка трансформаційних тенденцій розвитку цих процесів, а також розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення міграційної політики держав міжнародного політичного простору і України зокрема.

Ключові слова: міграція, транскордонна міграція, легітимні структури міграції, нелегітимні актори міграції, глобалізація, сексуальне рабство, торгівля людьми, жіноча міграція.

На початку ХХІ ст. глобалізація створює нові умови для інтенсифікації міжнародних міграційних процесів, тим самим зумовлюючи глибокі перетворення в структурі міграційних зв'язків країн та регіонів світу. Сьогодні міграційні процеси стають значущим чинником державної політики як на національному, так і міжнародному рівні, що, у свою чергу, зумовлює необхідність ґрунтовної оцінки причин та закономірностей розвитку явища в епоху глобалізації, визначення характеру змін у його складі та сутнісних характеристиках, у підходах до стимулювання або протидії міграції, а також постійного вдосконалення системи регулювання міжнародних міграційних процесів на глобальному й національному рівнях та реконцептуалізації політики безпеки, з огляду на збільшення кількості провокативних моментів сучасних міграційних процесів. Міграційні процеси знаходять відображення в міграційній політиці, яка має свої особливості в кожній країні. Разом із такими чинниками міжнародної міграції, як глобалізація, нерівномірність розвитку різних регіонів, демографічна ситуація в приймаючих країнах, рух прямих іноземних інвестицій, розвиток транспорту і засобів зв'язку, важливим фактором є офіційна політика регулювання самої міграції. У зв'язку з тим, що міжнародна міграція охоплює багато країн і регіонів, це робить їх залежними від міграційних потоків. Тому зміни в міграційній політиці однієї країни здатні впливати на ситуацію з міграцією також у інших країнах. Певною мірою міграційна

© Aliksieienko Iryna, 2019

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2019.4\(46\).1](https://doi.org/10.36486/np.2019.4(46).1)

Issue 4(46) 2019

<http://naukaipravoohorona.com/>

політика впливає на кількісні і якісні параметри міграційних потоків, їх напрям і співвідношення легальної й нелегальної міграції. Натепер Україна виступає активним учасником міжнародних міграційних процесів, і в цьому контексті набуває значення процес виявлення загальних тенденцій та розроблення відповідних механізмів державного управління міграційними процесами для забезпечення позитивних міграційних результатів для держави.

Дослідження теоретико-методологічних основ міжнародної міграції були предметом наукових студій як зарубіжних учених, серед яких Г. Глущенко, Г. Гончаренко, Ж. Зайончковська, А. Топілін та ін., так і вітчизняних – М. Бублія, А. Гайдуцького, О. Малиновського, О. Піскуна, М. Чулаєвської, О. Шевченка та ін. Проблемам регулювання міжнародних міграційних процесів в умовах глобалізації присвячені роботи А. Барвинського, П. Валленстайна, Ю. Гуменюка, Ю. Макогона, Ф. Моллера, М. Оберга, І. Ольшевської, О. Потьомкіної, І. Романова, Г. Сапего, Н. Сорокіної, Н. Тиндика, Т. Цуркан та ін.

Питаннями розробки та функціонування механізмів державного управління міграційними процесами, оцінки їх ефективності займалися: В. Авер'янов, Т. Василевська, Л. Гаєвська, І. Дегтярьова, М. Кравченко, В. Куйбіда, О. Петроє, О. Пухкал та ін.

Проте слід зазначити, що, незважаючи на велику увагу до проблем міжнародної міграції, залишається невирішеною низка важливих науково-практичних завдань у сфері виявлення та оцінки нових драйверів міжнародної міграції, закономірностей розвитку міграційних процесів, визначення особливостей їх поширення в умовах глобалізації, а також аналіз механізмів забезпечення національної та міжнародної безпеки. На сьогодні в Україні немає цілісної модернізованої концепції державної міграційної політики, а модель стратегічного управління міжнародними міграційними потоками з урахуванням викликів і загроз глобалізації перебуває на стадії формування. Усе зазначене вище обумовило вибір теми цього наукового дослідження, визначило його мету і спектр завдань.

Метою статті є реконцептуалізація теоретичних положень міжнародної міграції, її нових форм та видів з огляду на виклики та загрози глобалізації, виокремлення специфіки трансформаційних тенденцій розвитку цього процесу, а також розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення міграційної політики держав міжнародного політичного простору й України зокрема.

У сучасному світі міжнародна міграція є досить значним явищем з погляду масштабів, соціально-економічних і політичних наслідків для країн і регіонів. У XXI ст. міжнародна міграція стала одним із найважливіших питань зовнішньої та внутрішньої політики країн міжнародного політичного простору, особливо в країнах імміграції, та презентується як виклик національній та міжнародній безпеці. Сьогодні міграційна політика є одним із пріоритетних напрямів розвитку країн, адже міграція населення впливає на збалансованість ринку праці, стимулює економічне зростання окремих його секторів, змінює соціальну й демографічну структуру населення та його етнічний склад, може спричинити зростання безробіття й посилення тиску на соціальну інфраструктуру. На макрорівні міграція населення може призвести до напружених стосунків між державами, викликати міжнародну нестабільність в окремих регіонах. В умовах

глобалізації істотних змін зазнали не тільки напрями й структура міграційних потоків, а й фактори, що їх визначають. Як видається, доцільно зробити аналіз глобальних змін у міграційних трендах, з'ясувати, які фактори в умовах глобалізації визначають міграційні тенденції, яка кількісна й якісна структура міграційних потоків, що направляються з “бідного” Півдня до країн “багатої” Півночі, якими є перспективи й соціально-економічні наслідки для приймаючих держав і держав, що є джерелом іммігрантів, та яких заходів потрібно вжити для регулювання міграції. Натепер жодне суспільство не може розглядати своє майбутнє без урахування переміщень людей. Попри те, більшість країн водночас і приймають, і “віддають” населення, а також слугують для транзиту, хоча, звичайно, з різною інтенсивністю. Наприклад, Велика Британія, яка є однією з “точок тяжіння” для іммігрантів у Європі, водночас постачає значну кількість емігрантів до інших країн, зокрема, до США. За кордоном проживають 7,9 % британців. Тобто поділ держав на країни походження та призначення ускладнюються, межі цих понять поступово зникають. Для сучасної міграції характерним є явище, що дістало назву “міграційного переходу”, тобто перетворення країн – постачальників мігрантів на реципієнтів. Достатньо згадати Ірландію, Італію, Іспанію, а також Малайзію, Корею, Таїланд, які були країнами масової еміграції, проте нині приймають дедалі більшу кількість іммігрантів на своїй території. Ознаки міграційного переходу спостерігаються нині у Східній Європі, наприклад у Польщі. Країна, що внаслідок тривалої еміграції має одну з найчисленніших зарубіжних діаспор, є зараз країною призначення для сотень тисяч іноземних працівників, передусім з України.

Міграція в умовах глобалізації за всієї зовнішньої стихійності може мати досить організований характер, як із погляду стимулювання прийняття людиною рішення про своє переселення, так і з позиції підтримки процесу адаптації й пристосування мігранта на новому місці проживання. Структурами, зацікавленими в активізації міграції в державах, що розвиваються, можуть бути уряди, а також деякі нелегітимні організації (організовані злочинні угруповання, клани, радикальні організації, релігійні секти та інші). Їх можна назвати акторами міграційного процесу. Англійський дослідник Дж. Солт вважає, що міжнародна міграція в умовах глобалізації – це організований розгалужений міжнародний бізнес, який володіє величезними коштами, маніпулює сотнями тисяч робочих місць по всьому світу й керує мережею організацій та інституцій, у кожного з яких є свій діловий інтерес у даному бізнесі.

Уряди, які стимулюють міграцію громадян за кордон, зазвичай керуються прагматизмом – у такий спосіб можна хоча б частково зняти соціально-економічну й демографічну “напруженість” у суспільстві, не інвестуючи при цьому значні кошти в соціальні програми, політику зайнятості населення, систему освіти, охорони здоров'я, соціальне обслуговування. Іноді не останню роль відіграють і геополітичні амбіції, і прагнення знайти нові ресурси й ринки збуту.

Відомі факти з історії ряду країн, коли за активним переселенням мігрантів впливала економічна експансія, а потім і відторгнення території, унаслідок політичного або військового втручання (територіальні захоплення англійців, голландців і французів у Північній Америці, відторгнення США території Техасу

в Мексиці). На перший погляд, така схема розвитку подій у сучасному світі виглядає щонайменше архаїчною і навряд чи реалізованою, але в епоху глобалізації з'являються зовсім інші механізми впливу – економічні й фінансові важелі, а роль міграції й мігрантів у здійсненні глобальних геополітичних проєктів, як і раніше, залишається досить важливою.

Щодо цього найбільш характерною видається ситуація в Китаї, де упродовж останніх років спостерігається бурхливе економічне піднесення. Існує навіть концепція єдиних націй (“чжунхуа миньцзу”), що є невід’ємним елементом зовнішньої політики держави. Уряд країни проводить чітке розмежування між державними й національними інтересами: перші стосуються суверенітету Китаю, а другі – єдиної нації, ареал якої поширюється далеко поза межі територіальних кордонів. Тому, ведучи мову про Китай як про “великий простір”, насамперед варто мати на увазі, що китайці розуміють його як багатовимірний. Пекін “збирає землі”, об’єднує нації, причому така політика розрахована на довгострокову перспективу.

Китайська діаспора – “хуацяо”, яка сьогодні нараховує близько 550 тис. осіб у Європі, приблизно 3,1 млн – у США й Канаді, близько 500 – 800 тис. осіб – у Росії, кілька мільйонів у країнах Південно-Східної Азії, Австралії й Океанії, становить реальну основу для втілення геополітичних планів. Закритість та ієрархічність китайських громад дала змогу китайцям зберегти етнічну ідентичність. Китайці не тільки не “розчинилися” серед інших етносів, а й створили свій паралельний світ бізнесу, більша частина якого спочатку перебувала в тіні, але згодом фактично взяла під контроль економіку Сингапуру, Індонезії, Таїланду, Філіппін [10, с. 37]. У Канаді етнічна присутність китайців особливо помітна в західній провінції Британська Колумбія. Тут китайська імміграція вже сприяла розвитку економіки, активізувавши попит на ринку нерухомості, і стимулювала східноазіатську економічну динаміку. Згідно з результатами опитувань, близько 70 % канадців ставляться до китайців досить лояльно, проте на межі “чайна-таунів” виникають прояви соціальної напруженості, відбувається зіткнення цінностей. Канадське суспільство, орієнтоване на соціальну рівність і справедливість, болісно реагує на консервативний поворот у внутрішній політиці держави й поглиблення майнової диференціації. Не мова й не колір шкіри іммігрантів з Гонконгу й Тайваню, а їхня звичка виставляти напоказ своє багатство породжує відчуження. Китайські мігранти, купуючи невеликі будинки в елітних районах Ванкувера й Торонто, зносять їх і будують нові. Як наслідок, з'являється чимало будинків, які не вписуються у звичний ландшафт канадських міст. Останнім часом консалтингові фірми, які обслуговують заможних іммігрантів з Гонконгу й Тайваню, намагалися довести до свідомості своїх клієнтів, що таке будівництво може тільки посилити відчуження мігрантів від сусідів. Міська влада Ванкувера навіть була змушена заборонити вирубку більше одного дерева на рік без спеціального на те дозволу. Іммігранти сприйняли цю постанову не як екологічну, а як етнічну, інспіровану місцевими білими англосаксонцями і спрямовану проти новоявлених багатих китайців. Деякі аналітики вважають, що сучасний Китай зацікавлений в еміграції громадян і зростання кількості “чайна-таунів” у різних країнах, а окремі експерти навіть звинувачують Пекін у використанні етнічних угруповань для розширення своїх “експансіоністських інтересів”.

Незважаючи на те, що, на думку ряду вчених, у найближчі 10–15 років китайська міграція не створить відкритої реальної загрози, вони визнають, що взагалі ж КНР не вбачає особливої необхідності відкрито загрозувати будь-якій державі. “Великий” Китай будується передусім економічним шляхом – накопичивши значні валютні резерви, країна розпочала експорт капіталу. Ця політика заохочує поступове створення міцних економічних та інших зв’язків, для яких далеко не завжди необхідна політична інтеграція.

Нелегітимні структури також зацікавлені в активізації міграції. З одного боку, вони давно отримують надзвичайні прибутки за рахунок транспортування й працевлаштування мігрантів, використовуючи їх як кур’єрів для доставки наркотиків, зброї й нелегальних товарів, розширюють території й сфери своєї діяльності, а з іншого, – мають власні геополітичні амбіції. Виявляється, що реалізація ідей експансії на більш розвинені території й суспільства має шанси для реалізації не стільки на державному рівні, скільки на рівні нелегітимних структур.

У Великій Британії відкрито діють радикальні ісламістські організації, які нараховують, за різними оцінками, 130–180 тис. осіб. Деякі з них тісно пов’язані з терористичними угрупованнями. Як свідчать фахівці, приблизно дві третини ісламістських сайтів, що виступають із закликами до релігійної нетерпимості, підтримуються саме з Великої Британії.

Отже, як засвідчили останні трагічні події в світі, арабські іммігранти активно рекрутуються радикальними угрупованнями для здійснення терористичних актів і диверсій, ведення бойових дій. Крім того, мігранти нерідко використовуються злочинними угрупованнями як живі “контейнери” для доставки наркотиків на Захід. Держдепартамент США вважає, що великим постачальником наркотиків на світовий ринок є нігерійська мафія, члени якої вирізняються спритністю, гнучкістю, взаємною відданістю. Організовані злочинні угруповання використовують новий метод транспортування наркотиків – “кулеметний”, коли одним рейсом звичайно їдуть кілька наркокур’єрів. Наприклад, тільки в Римі протягом одного місяця 2012 р. серед пасажирів двох літаків із Карачі було затримано відповідно 15 і 18 кур’єрів, що працювали на нігерійські банди.

Науково-статистичний аналіз свідчить про те, що сьогодні майже на потік поставлений бізнес із доставки й використання праці нелегальних мігрантів із найбідніших країн до економічно розвинених держав. Створені великі злочинні угруповання, які спеціалізуються на трафіку мігрантів. Сам же трафік став не просто серйозною, а глобальною проблемою.

Невтішні прогнози Інтерполу свідчать про те, що явище контрабандного переміщення громадян у третьому тисячолітті зросте у 5 і більше разів. Окрім цього, як передбачається, відбудеться зростання насильницької, економічної та майнової злочинності, незаконного обігу наркотиків та ін. У цій ситуації розуміння причин виникнення та закономірностей розвитку світових міграційних процесів дає можливість кожній державі побудувати таку політику в цій сфері, котра б максимально відповідала її національним інтересам. Контрабандисти, що заробляють на нелегальній імміграції чималі гроші, вибудували своєрідні “технологічні ланцюжки”: спеціально підготовлені агенти змальовують перед потенційними мігрантами всі принади життя в Європі. “Ефективний маркетинг

нелегальної міграції серйозно збільшує її масштаби: не було б поставленої на потік реклами, нелегальна міграція не була б головним болем Європи”, – вважає професор соціології Чиказького університету й Лондонської школи економіки С. Сассен. За оцінками ООН, на торгівлі людьми організовані злочинні угруповання заробляють щорічно 3,5 млрд доларів. На думку британського журналу “Economist”, доходи тіньових структур від перевезення нелегальних мігрантів становлять близько 5–7 млрд доларів на рік, а, за підрахунками експертів УВКБ ООН, подібний бізнес дає не менше 7 млрд доларів чистого щорічного прибутку [76]. Згідно з даними голови Палати депутатів Італії Л. Віоланте, прибутки тіньового бізнесу від торгівлі людьми обчислюються приблизно 5 млрд доларів на рік, причому його жертвами стають переважно діти, жінки й вимушені мігранти [33, с. 12]. Нелегальне транспортування людей безпосередньо пов’язане з таким злом, як незаконне всиновлення дітей, торгівля дівчатами й жінками з подальшим залученням їх до проституції, незаконна торгівля людьми для пересадження органів. Сьогодні, наприклад, ринок сексуальних послуг країн Північної Америки, Європи й Азії насичений жінками з держав, що розвиваються. За деякими даними, із 200 тис. повій у Німеччині 75 % становлять жінки, які прибули з інших країн, у Великій Британії з 80 тис. – 50 % становлять іммігрантки, в Італії з 50 тис. – 90 %, у Франції з 30 тис. – 60 % [74].

Сучасні дослідники виділяють кілька хвиль міграції серед жінок-жертв работоргівлі. Першу хвилю становили тайські й філіппінські іммігрантки, другу – домініканські й колумбійські, третю – ганські й нігерійські, четверту – жінки з Центральної й Східної Європи (передовсім з Росії, України, Молдови) [26, с. 14]. Таку тенденцію підтверджує й Міжнародна організація з міграції (МОМ). Відповідно до одного з її звітів, кількість слов’янських жінок, перевезених у Бельгію, Нідерланди, Польщу й Швейцарію, перевищила традиційні “поставки” африканських, південноамериканських й азіатських жінок. Наприклад, у 1994 р. 17 % “артистичних” віз, виданих танцівницям владою Швейцарії, отримали росіянки [59, с. 7].

Самостійне емпіричне дослідження автора цієї роботи з проблеми виявлення соціально-демографічних груп населення, які найбільше наражаються на ризик потрапити у ситуацію торгівлі людьми, спиралося на метод аналізу ієрархій і включало проведення експертного опитування. Вирішено зупинитися на дослідженні проблеми на рівні груп населення, виділених за ознаками статі та віку, оскільки, по-перше, на відміну від більшості інших соціально-демографічних ознак, це ознаки, на значення яких індивід не може свідомо вплинути (стать незмінна протягом життя людини, вік змінюється незалежно від поведінки індивіда), по-друге, саме статево-віковий розподіл є основною структурною характеристикою населення. При цьому було виділено п’ять груп: діти об’єднані в одну групу незалежно від статі, серед дорослих чоловіків та жінок окремо виділено групи молодих осіб та осіб середнього віку. Особи старшого віку до дослідження не включені, оскільки вони навряд чи можуть бути залученими у трудову чи сексуальну експлуатацію, а ризик втягнення у жебрацтво швидше залежить від фізіологічного стану особи, ніж від вікових характеристик.

На першому етапі експертного опитування було відібрано критерії, за якими визначено ризик для кожної з п’яти груп населення, виділених за ознакою статі

та віку. Визначено сім критеріїв: недостатня поінформованість населення про торгівлю людьми, сексуальна привабливість, здатність до важкої фізичної праці, здоров'я, діяльність (бездіяльність) правоохоронних органів, складна життєва ситуація (нестача грошей, безробіття), складна сімейна ситуація (розлучення, неповні сім'ї, раннє сирітство).

На другому етапі для проведення суб'єктивних попарних порівнянь використано шкалу оцінювання від 1 до 9. Для визначення матриці попарних порівнянь автором були опитані 11 експертів – науковців (доктори та кандидати наук), які досліджують проблеми міграцій населення та соціальної політики, а також представників правозахисних і міжнародних організацій.

Як виявилось, чітко вираженого пріоритету серед чинників немає. Найбільшого значення набув чинник недостатньої поінформованості (0,29), а складні життєві і сімейні проблеми отримали, на думку експертів, майже однакові оцінки (0,21 та 0,23). Шляхом уведення парних порівнянь для третього рівня ієрархії, було проілюстровано порівняльну імовірність визначених груп ризику стосовно критеріїв другого рівня. На думку експертів, саме молоді чоловіки (0,399) найбільше потерпають від недостатньої поінформованості щодо можливості потрапити в ситуацію торгівлі людьми. Так, сексуальна привабливість є більш вагомою причиною стати жертвою торгівлі людьми для молодих жінок (0,534). Здатність до важкої фізичної праці є чинником відповідної загрози для молодих чоловіків (0,515). За чинником гарного здоров'я на перше місце виходять жінки середнього віку (0,335). Від бездіяльності правоохоронних органів найбільше потерпають діти (0,569). Складна життєва ситуація є чинником потрапляння до групи ризику для чоловіків середнього віку (0,461), а від складної сімейної ситуації найбільше потерпають діти (0,575). Визначення груп ризику та наслідків торгівлі людьми дає можливість дослідити особливості наслідків потрапляння у групи ризику торгівлі людьми окремо дітей, жінок, чоловіків. Як свідчать оцінки експертів, найбільший ризик стати жертвою торгівлі людьми мають такі демографічні групи: чоловіки середнього віку, діти та молоді чоловіки .

Отже, гіпотеза про збільшення частки чоловіків серед постраждалих та посилення трудової складової в експлуатації дістала додаткове підтвердження.

Загалом в умовах глобалізації зростає роль нелегітимних акторів в організації міграції населення. Поза сумнівом, це негативна тенденція, так би мовити, до витрати глобалізації: міграція йде в тінь, де неможливо проконтролювати її масштаби й захистити права мігрантів. Кінець кінцем це не лише зумовлює обмеження прав окремих людей, які потрапляють у залежність від організаторів подібної міграції, а й становить загрозу для безпеки цілих держав.

Насамкінець слід зазначити, що регулювання міграційних процесів на макрорівні має стати вагомою складовою соціально-економічної політики держав міжнародного аполітичного простору.

Завдання щодо управління міграцією, особливо її зовнішніми формами, полягає не в тому, щоб зводити бар'єри шляхом впровадження системи адміністративно-обмежувальних заходів, які не дадуть можливості мігрантам потрапляти до розвинених країн, а в тому, як на основі дотримання прав людини та гуманних принципів керувати міграційними потоками населення, зокрема, постійних

переселенців, трудових мігрантів, інтелектуальних мігрантів, жінок-мігрантів з урахуванням інтересів донорів і реципієнтів. Тобто регулювання міграційних процесів полягає не в тому, щоб обмежити свободу вибору, а в тому, щоб допомогти вирішити цю проблему в кожному конкретному випадку в рамках, доцільних для суспільства і бажаних для індивіда.

Заходи міграційної політики (передусім на регіональному рівні) полягають у тому, щоб, спираючись на наявні науково-технічні та організаційно-фінансові засоби, досягти упорядкування міграційного простору і взяти під дієвий державний контроль ті міграційні процеси, що в ньому відбуваються.

Натепер особливої актуальності набувають питання щодо формування повноцінного комплексу кримінально-правових заходів із протидії нелегальній міграції; жорсткості економічних санкцій стосовно роботодавців, котрі наймають нелегальних працівників; формування єдиного інформаційного простору й ринку праці країн СНД; організації взаємодії МВС України із зацікавленими відомствами інших держав щодо спільного виявлення та припинення діяльності злочинних угруповань, які організовують канали незаконної імміграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бахчеванова Н.В.* Міжнародна міграція робочої сили в умовах глобалізації. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. Харків: Університет банківської справи. Т. 2. № 11. 9 с.

2. *Волоско Я.О.* Міжнародна трудова міграція населення: причини виникнення та наслідки для економіки. Львів: Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Юридичні науки. 2015. № 824. С. 21–26.

3. *Даннетт К.* Відтік мизків з України може принести їй несподівані “бонуси”. VoxUkraine. 2015. URL: https://gazeta.ua/articles/dunnett/_vidtik-mizkiv-z-ukrayini-mozhe-prinesti-yij-nespodivani-bonusi/625184 (дата звернення: 22.10.2019).

4. *Дронь Є.В., Заньковська В.Г.* Трудова міграція в Україні: тенденції та наслідки. Буковинський університет. 7 с. URL: http://zbirnuk.bukuniver.edu.ua/issue_articles/38.pdf (дата звернення: 22.10.2019).

5. *Кульчицька К., Сушко І.* Неврегульована і вимушена міграція з України до ЄС перед отриманням безвізового режиму: можливі наслідки та очікування. Європа без бар’єрів. 2017. 8 с.

6. *Малиновська О.А.* Наслідки міжнародної міграції населення України та політико-управлінські дії щодо їх врегулювання. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень, 2011. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/562/> (дата звернення: 22.10.2019).

7. Міграційні процеси в Україні: сучасний стан і перспективи: монографія / НАН України; ін-т демографії та соціальних досліджень; О.В. Позняк (наук. ред). Умань: СПД Сочінський, 2007. 276 с.

8. *Пелка К.* Характеристика концепції міграційної політики України та напрями її розвитку. Наукові праці МАУП, 2013. Вип. 2(37). С. 66–71.

9. *Пятковська О.Р.* Механізми регулювання міжнародної трудової міграції: визначення операційного поняття. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2015. Вип. 8. С. 66–70.

10. Статистичний щорічник України за 2014 рік / Укрстат / за ред. І.М. Жук; відп. за вип. О. А. Вишневська. Київ: Державна служба статистики України, 2015. 239 с.

11. *Kolesnikova J., Camille R., Kamasheva A., Yue Z.* Current trends of realization of the intellectual capital and problems of intellectual migration. Procedia Economics and Finance, 2014. Vol. 14. P. 326–332.

12. *Lee E.* A Theory of Migration / Demography, 1966. № 3(1). P. 47–57.

13. Number of internet users worldwide from 2005 to 2017 / Statista, 2017. URL: <https://www.statista.com/statistics/273018/number-of-internet-users-worldwide/> (дата звернення: 22.10.2019).

14. World Investment Report 2013: Global Value Chains: Investment and Trade for Development / UNCTAD, 2013. 44 p.

REFERENCES

1. *Bakhchevanova N.V.* (2011) Mizhnarodna mihratsiia robochoi syly v umovakh hlobalizatsii. "International Labor Migration in the Conditions of Globalization". Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice". Kharkiv: Banking University. Vol. 2. No 11. 9 p. [in Ukrainian].
2. *Volosko Ya.O.* (2015) Mizhnarodna trudova mihratsiia naseleння: prychny vynyknennia ta naslidky dlia ekonomiky. "International Labor Migration of the Population: Causes and Consequences for the Economy". Lviv: Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Law No.824, P. 21–26.[in Ukrainian].
3. *Dannett K.* (2015) Vidtik mizkiv z Ukrainy mozhe prynesty yi nespodivani "bonusy". "A brain drain from Ukraine can bring it unexpected "Bonuses". VoxUkraine. URL: https://gazeta.ua/articles/dunnett/_vidtik-mizkiv-z-ukrayini-mozhe-prinesti-yij-nespodivani-bonusi/625184 (date of application: 22.10.2019) [in Ukrainian].
4. *Dron Ye.V., Zankovska V.H.* Trudova mihratsiia v Ukraini: tendentsii ta naslidky. "Labor Migration in Ukraine: Tendencies and Consequences". University of Bukovina. 7 p. URL: http://zbirnik.bukuniver.edu.ua/issue_articles/38.pdf (date of application: 22.10.2019) [in Ukrainian].
5. *Kulchytska K., Sushko I.* (2017) Nevrehulovana i vymushena mihratsiia z Ukrainy do YES pered otrymanniam bezvizovoho rezhymu: mozhlyvi naslidky ta ochikuvannia. "Non-Regulated and Forced Migration from Ukraine to the EU before Visa-Free Travel: Possible Consequences and Expectations". Barrier-free Europe. 8 p. [in Ukrainian].
6. *Malynovska O.A.* (2011) Naslidky mizhnarodnoi mihratsii naseleння Ukrainy ta polityko-upravlinski diyi shchodo yikh vrehulivannia. "Consequences of International Migration of the Population of Ukraine and Political and Administrative Actions for their Settlement". Analytical Note. National Institute for Strategic Studies. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/562/> (date of application: 22.10.2019) [in Ukrainian].
7. Mihratsiini protsesy v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy. "Migration Processes in Ukraine: Current State and Prospects": monograph / NAS of Ukraine; Institute of Demography and Social Research; O.V. Pozniak (Ed.). Uman: SPD of Sochi, 2007. 276 p. [in Ukrainian].
8. *Pelka K.* (2013) Kharakterystyka kontseptsii mihratsiinoi polityky Ukrainy ta napriamy yii rozvytku. "Characterization of the Concept of Migration Policy of Ukraine and Directions of Its Development". IAUP Scientific Papers. Issue 2 (37). P. 66–71 [in Ukrainian].
9. *Piatkovska O.R.* (2015) Mekhanizmy rehulivannia mizhnarodnoi trudovoi mihratsii: vyznachennia operatsiinoho poniattia. "Mechanisms of Regulation of International Labor Migration: Definition of Operational Concept". Global and National Problems of Economy. Mykolaiv: Mykolaiv National University named after V.O. Sukhomlinsky. Vol. 8. P.66–70 [in Ukrainian].
10. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik / "Ukrstat Statistical Yearbook of Ukraine for 2014" / Ukrstat / ed. I.M. Zhuk; resp. for the issue O.A. Vyshnevskaya. Kyiv: State Statistics Service of Ukraine, 2015. 239 p. [in Ukrainian].
11. *Kolesnikova J., Camille R., Kamasheva A., Yue Z.* Current trends of realization of the intellectual capital and problems of intellectual migration. Procedia Economics and Finance, 2014. Vol. 14. P. 326–332 [in English].
12. *Lee E.* A Theory of Migration / Demography, 1966. No. 3(1). P. 47–57 [in English].
13. Number of internet users worldwide from 2005 to 2017 / Statista, 2017. URL: <https://www.statista.com/statistics/273018/number-of-internet-users-worldwide/> (date of application: 22.10.2019) [in English].
14. World Investment Report 2013: Global Value Chains: Investment and Trade for Development // UNCTAD, 2013. 44 p. [in English].

Aliexsieienko Iryna,
Doctor of Political Sciences,
Professor, Head of the Department of International Relations and Tourism
of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
Dnipro, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-6873-003

RECONCEPTUALIZATION OF MIGRATION PROCESSES OF THE GLOBALIZATION AGE: POLITICAL AND LEGAL ASPECT

Paper studies theoretical issues of reconceptualization of modern migration processes, analyzes its features. Emphasis is placed on new forms and types of migration processes, taking into account the challenges and threats for globalization. The specifics of the transformation tendencies of the development of these processes are actualized, as well as the development of practical recommendations for the improvement of the migration policy in both international political space and Ukraine.

It was stated that regulation of migration processes at the macrolevel should become a significant component of the socio-economic policy of the states of the international apolitical space.

The task of managing migration, especially of its external forms, is not to erect barriers by introducing a system of restrictive measures that will prevent migrants from reaching developed countries, but rather through the respect to human rights and humane principles to manage the migration flows of the population, in particular, permanent migrants, labor migrants, intellectual migrants, women-migrants, taking into account the interests of donors and recipients. In other words, regulation of migration processes is not about restriction of freedom of choice, but about support in solving of this problem in each case within the framework that is appropriate for society and desirable for the individual.

Migration policy measures (especially at the regional level) are based on the available scientific, technical, organizational and financial means to achieve the ordering of the migration space and to take under control the migration processes.

At present, the issue of formation of a full-fledged complex of criminal-legal measures to counteract illegal migration is particularly relevant; the severity of economic sanctions against employers who employ illegal workers; formation of a single information space and labor market of the CIS countries; organization of an interaction of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine with interested agencies of other countries on joint detection and termination of activity of criminal groups engaged in the organization of channels of illegal immigration.

Keywords: migration, transboundary migration, legitimate structures of migration, illegitimate actors of migration, globalization, sexual slavery, human traffic, woman migration.

Отримано: 25.10.2019